

სამოქალაქო

საზოგადოება

ინოვაციებისა და სამოქალაქო განვითარების ცენტრი „პროგრესის სახლი“

საგაზეთო ჩანართი №9, 2023 წ.

თქვენ წინაშეა საგაზეთო ჩანართი, რომელიც მომზადებულია პროექტის – „მოქალაქეთა ცნობიერების ამაღლება დემოკრატიული პროცესების მხარდასაჭერად“ ფარგლებში. პროექტს ახორციელებს ოზურგეთის ინოვაციებისა

და სამოქალაქო განვითარების ცენტრი – პროგრესის სახლი. გამოცემაში პერიოდულად წარმოგიდგენთ პუბლიკაციებს, სხვადასხვა დროსა და სივრცეში შექმნილ ნაშრომებს სამოქალაქო საზოგადოებისა და დემოკრატიული

ღირებულებების შესახებ. ჩვენი მიზანია, მკითხველს წარმოვუდგინოთ ქართველი და უცხოელი ავტორების მოსაზრებები სამოქალაქო ფასეულობების როლსა და მნიშვნელობაზე პროექტის გუნდი.

არჩევნების შედეგების დაცვის მექანიზმები არჩევნებამდე და არჩევნების დღეს ნაწილი პირველი – ცვლილებები კანონში

საქართველოს კონსტიტუციამ, საარჩევნო კოდექსმა ბევრჯერ განიცადა ცვლილება. შეიძლება ითქვას, რომ ეს პროცესი ხელისუფლების ცვლილების პარალელურია. საკანონმდებლო საქმიანობა ხელისუფლებას ხელეწიფება. შესაბამისად, პირველ რიგში, თავის ინტერესს ითვალისწინებს...

„პროგრესის სახლმა“ ბოლო პერიოდის ცვლილებებზე, არჩევნების მექანიზმებზე, მისი გაუმჯობესების მიმდინარე პროცესებზე სასაუბროდ მოიწვია ბატონი ვახტანგ ხმალაძე, კონსტიტუციონალისტი, აკადემიური დოქტორი (თეორიული ფიზიკა).

ბატონი ვახტანგი ამბობს, რომ სხვადასხვა დროს, სხვადასხვა პოლიტიკური ძალის მიერ საარჩევნო კოდექსში შეტანილი ცვლილებების ნაწილს აშკარად აქვს პოლიტიკური საფუძველი. ეს დაადასტურა ბოლოდროინდელი საკანონმდებლო სიახლეების განხილვამაც.

ვახტანგ ხმალაძე: ყველა ხელისუფლება ცდილობს, რომ საარჩევნო ადმინისტრაციის ფორმირების პროცესში მას ჰქონდეს აშკარა უპირატესობა. ერთადერთი გამონაკლისი იყო პირველი მრავალპარტიული არჩევნების პერიოდი - ცენტრალური საარჩევნო და საოლქო კომისიების შემადგენლობაში უმრავლესობა არ ჰქონდა მმართველ კომუნისტურ პარტიას. ამის შემდეგ, ყველა ხელისუფლება ისე ცვლიდა კანონს, რომ მცირე უპირატესობა მაინც ჰქონდა ხელისუფლებაში მყოფ პოლიტიკურ ძალას, კომისიის წევრი პარტიების წარმომადგენლების თუ შემდგომ ნაციონალური მოძრაობის დროს შემოღებული ეგრეთწოდებული პროფესიონალების სახით. დღესაც ასეთი ვითარებაა. განვიხილოთ ბოლო პერიოდის ცვლილებები კანონში:

საარჩევნო პროცესების გაუმჯობესების მექანიზმები და მათი ნაკლი

საარჩევნო კანონში იყო შეტანილი რიგი ცვლილებები, რომლებმაც რაღაცები გააუმჯობესა. ეს არის ნორმები, რომლითაც იკრძალება რაღაც. მაგალითად, საარჩევნო კანონის ახალი ნორმებით აიკრძალა საარჩევნო უბნებიდან გარკვეულ მანძილზე რაღაც ჯგუფების, ე. წ. „რეგისტრატორების“ შეკრება და არჩევნებზე მისული ამომრჩევლების აღრიცხვა. ქალაქზე დაწერილი გამოიყურება კარგად, მაგრამ არის პირობები, რის გამოც ეს არ მუშაობს. – ამის აღკვეთა ევალება პოლიციას და საარჩევნო ადმინისტრაციას. როდესაც პოლიცია პოლიტიკურულია და იღებს პოლიტიკური ხელმძღვანელობის გადაწყვეტილებებს, როცა საარჩევნო ადმინისტრაციაში მმართველ პოლიტიკურ ძალას აქვს უმრავ-

როცა ვხედავთ, რომ სასამართლოში ჩამოყალიბებულია პოლიტიკური კლანური სისტემა, ისე ნდობის ხარისხის პრობლემაა. ქალაქზე სისტემა სწორად არის წარდგენილი. მაგრამ ეს კომისიები, სასამართლოები როგორ იღებენ გადაწყვეტილებას? ობიექტურად თუ მიკერძობულად? აქ ნდობის ხარისხი დაბალია...

ხმის დათვლის ელექტრონული სისტემა

დადებითად შევაფასებდი არჩევნების დღეს საარჩევნო უბნებში ამომრჩევლის რეგისტრაციისა და ხმების დათვლისათვის ელექტრონული სისტემის შემოღებას. ამ სისტემის პროგრამულ უზრუნველყოფას აკეთებს საერთაშორისო ორგანიზაცია, რომელმაც უზრუნველყო არაერთ სახელმწიფოში არჩევნების ელექტრონული წესით ჩატარება და აქვს დიდი ავტორიტეტი. არ მგონია, რომ მან შეადგინოს პროგრამა, რომლის მანიპულირება შეიძლება, რადგან ასე რომ მოიქცეს, ადრე თუ გვიან ეს „გასკდება“ და იგი დაკარგავს ავტორიტეტს, მას აღარავინ ენდობა და მიიღებს უზარმაზარ მატერიალურ ზარალს. ამიტომ, ნაკლებად მოსალოდნელია, რომ მოხდეს ამ სახის უკანონობა.

ხმის დამთვლელი აპარატი

ასეთი სისტემის დანერგვამ, ერთი მხრივ, უნდა გაზარდოს არჩევნების შედეგებისადმი ნდობის ხარისხი. მეორე მხრივ, როგორც კი დაიხურება საარჩევნო უბნები, ფაქტობრივად, წუთებში იქნება შესაძლებელი უბანზე არჩევნების შედეგების დათვლა, ხოლო ქვეყნის მასშტაბით, გვეცოდინება სადღაც ერთ-ორ საათში.

ესეც კარგია ბევრი მიზეზის გამო, მათ შორის – უკანონო მანიპულაციისათვის უფრო ნაკლები დრო იქნება. უამრავი შემთხვევაა, როდესაც კომისიის წევრები მოქცეულან უნესოდ, დაურღვევიათ კანონი და გადაუნაცვლებიათ და დაუთვლიათ ბიულეტენები მმართველი პარტიის სასარგებლოდ. ელექტრონულად ამას ვერ გააკეთებ.

მაგრამ არჩევნების შედეგების სამართლიანობისათვის აბსოლუტურად არ არის საკმარისი მხოლოდ არჩევნების დღეს ამომრჩეველთა რეგისტრაციის უზრუნველყოფა,

კარუსელების, არაუფლებამოსილი პირების მონაწილეობის აღკვეთა, შედეგების სწორად დათვლა...

საარჩევნო პროცესი, ოფიციალურად იწყება მაშინ, როცა პრეზიდენტი დანიშნავს არჩევნების დღეს, არჩევნებამდე არაუგვიანეს 60 დღით ადრე.

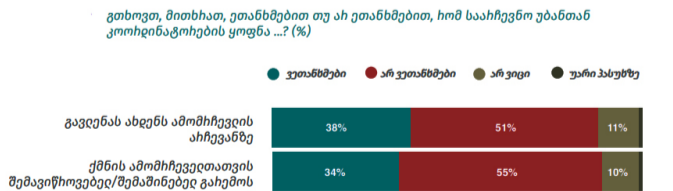
პრეზიდენტის მონაწილეობის ფაქტობრივი ჩამოცილება ცესკოს წევრთა შერჩევისას

2022 წლის ცვლილებით, მოხდა პრეზიდენტის ფაქტობრივი ჩამოცილება ცესკოს წევრთა შერჩევის პროცესიდან, რაც კიდევ უფრო აქვეითებს ნდობას ცესკოს მიმართ.

პროფესიული ნიშნით ცესკოს თავმჯდომარისა და ცესკოს წევრობის კანდიდატურებს შეარჩევდა პრეზიდენტი და საარჩევნო წარუდგენდა პარლამენტს.

ახალი წესით პარლამენტს მათ კანდიდატურებს, საკონკურსო კომისიის მიერ შერჩეული კანდიდატების საგან, პარლამენტის თავმჯდომარე წარუდგენს. საკონკურსო კომისიასაც პარლამენტის თავმჯდომარე ქმნის. და მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ პარლამენტმა არ აირჩია ეს კანდიდატები, პრეზიდენტს ეძლევა კანდიდატების წარდგენის შესაძლებლობა, ოღონდ მხოლოდ საკონკურსო კომისიის მიერ შერჩეულ კანდიდატთაგან.

იმისათვის რომ ვენდოთ არჩევნების შედეგებს, საჭიროა საარჩევნო ადმინისტრაციის ფორმირების ისეთი წესი, რომელიც საზოგადოების უდიდეს ნაწილს დაარწმუნებს იმაში, რომ ეს კომისიები იქნებიან ობიექტურები და არა ვინმეს ბრძანების შემსრულებლები.

* სტატისტიკური გამოყენებული ინფორმაციების წყარო – სამართლიანი არჩევნებისა და დემოკრატიის საერთაშორისო საზოგადოების კვლევები – <https://bit.ly/47h1Tt1>

ლესობა, მაშინ იმედი იმისა, რომ ეს ნორმა იმუშავებს, სწორად და ობიექტურად, ფაქტობრივად წულოვანია. გაუმჯობესდა დარღვევებთან დაკავშირებული საჩივრის სასამართლოში შეტანის, ერთი დღით გაიზარდა სასამართლოში გადაწყვეტილების მიღების ვადა. ეს ყველაფერი კარგია, სწორია, უკეთესია. მაგრამ ჩნდება კითხვა: ვენდობით სასამართლოების გადაწყვეტილებებს?

